

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

28. TÝDEN (7.7.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách **CARC**: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Nerovnoměrné srážky rozdělí plochy se zeleninou na dvě skupiny. V lokalitách s prohlubujícím se suchem bude vzrůstat početnost svlušek a pokračovat zvýšený nálet třásněnek a dalších škůdců z vadnoucích rostlin v okolní krajině. V oblastech bohatších na srážky se zpomalí rozvoj teplo a suchomilných škůdců a sníží/oddálí přilet z okolí. Bez ohledu na oblast je třeba sledovat škodlivost krytonosců, dřepčíků rodu *Phyllotreta*, nově i dřepčíků olejkových, zápředníčků, mšic a molic na brukvovití zelenině. Po intenzivní ochraně ubylo třásněnek na cibuli, listy jsou hodně poškozené sáním a srážky mohou nastartovat choroby. Pokračuje kladení květilky zelné.

Brukvovitá zelenina - složení škůdců je variabilní, v závislosti na intenzitě ochrany. Je hodně dřepčíků r. *Phyllotreta* (až desítky/rostlinu), krytonosci od jednotlivců po skupinky více jak 10 ks, nově se líhnou a stěhují do zelenin velcí dřepčící olejkoví, kteří se mohou shlukovat obdobným způsobem jako krytonosci. Dospělci zápředníčka v lapácích dostatek, brzy bude nová vlna housenek. Ostatním housenkám počasí nesvědčí, v neošetřovaných porostech by mohli škodit bělásci. Výskyt molic zůstává většinou nízký, naopak mšice je letos více. Pokračuje kladení květilky. Třásněnek je zatím minimum, nejspíše je regulují postřiky proti ostatním škůdcům.

Ostatní zelenina - zůstává vysoké riziko poškození cibule třásněnkami, částečně pomohou vydatné srážky. Třásněnkový rok se projevuje i na listech řepy, kde jsou posátá místa stříbřitá s jednou či více nymfami třásněnek. Často se vyskytují společně se svluškou chmelovou, která je na vzestupu. Na řepě je poměrně hojná, na celeru, kde též škodí, zatím svlušky minimum. Do feromonových lapáků naletuje na některých lokalitách vysoké množství makadlovky řepné, pokud se vyskytnou na řepě housenky, je třeba pravidelně zalévat, aby řepa housenkám urostla a neprokousaly se do bulvy.

Rizikové: krytonosci, třásněnky, dřepčící, molice, mšice, květilka, mandelinka bramborová, zápředníček polní, makadlovka řepná, svlušky aj.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- po období nízkého výskytu (regulování ochranou proti krytonoscům) v mnoha porostech nejvýznamnější škůdci - až desítky/rostlinu.

Monitoring - do listů jsou vykousané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadeb ošetřit insekticidem.

Mšice zelná

- pokračuje přilet do porostů, zakládá kolonie, někde již početné - škodí. Predátorů je zatím nedostatek, občas mšicomar, ale nevýznamně.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímo lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - mšice již ukryté v hlávkách, v závislosti na velikosti listů volit kontaktní či systémové přípravky. Při nízkých počtech může být redukována predátory nebo ochranou proti dřepčíkům a dalším škůdcům.

Krytonosci

- přilet dospělců pokračuje, na rostlinách jednotlivě až po desítky jedinců, v závislosti na lokalitě a ochraně. Nálet bude pokračovat.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin. Dospělci často ukryti v srdéčku.

Ochrana - sítě proti hmyzu; postřik se provádí proti dospělcům, larvy v tomto období neškodí.

Molice vlašovičnicková

- slábne hromadný přelet z řepek do zelenin, zdrojem se stanou porosty zelenin. Letos je molic méně, pokud se podaří udržet porosty čisté, bude i nižší škodlivost po celé léto.

Monitoring - bílí dospělci a vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu; ošetření proti dospělcům před vykladením, dospělci jsou nejcitlivější k insekticidům, kombinovat pyretroidy + olej (aplikace brzy ráno za chladna).

Zápředníček polní

- škodlivost housenek v závislosti na lokalitě a ošetření, v některých porostech zůstává až několik housenek na rostlinu - hl. ukrytých v hlávkách pod listy, kam se nedostal insekticid. Dospělců přibývá (nová generace), ale v porostech jich je méně.

Monitoring - drobní dospělci poletují v porostech, sedají na listy rostlin, podle bílé kresby na hřbetě křídel se nedají splést s jiným druhem. V letošním roce jsou opět atraktivní feromony - možno využít k monitoringu. Zelené housenky vyžírají listy ze spodní strany, zpočátku zůstává neporušená horní pokožka listu. Ukrývají se též v hlávkách.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Květilka zelná

- pokračuje kladení druhé generace, ochlazení a vyšší vlhkost zvýší úspěšnost líhnutí.

Monitoring - bílá vajíčka ukrytá na styku rostliny s půdou, vylíhlé larvy ožírají kořeny a zavrtávají se dovnitř.

Ochrana - moření sadby, zakrytí sítí.
Nemořené porosty - ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček.

Motýli

- početnost zůstává nízká, škodlivé výskyty housenek nezjištěny, ale lokálně mohou škodit různé druhy na různých plodinách.

Monitoring - na různých částech hledat vajíčka a housenky. V závislosti na druhu jsou listy požrané, ukousané nebo svinuté.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Třásněnky

- v cibuli vysoká početnost, v závislosti na ochraně, přilet pokračuje, lokálně pomohou srážky a ochlazení. Na brukvovité zelenině zatím nejsou.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukrytí mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za teplého počasí je část jedinců i volně na listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté mezi nahloučenými listy. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřadit postřikovač takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Mandelinka bramborová - sledování ukončeno

- s různou intenzitou bude škodit až do léta.

Pokud si nevíte s určením rady, pošlete foto na email: kamil.holy@carc.cz, v rámci monitoringu pro zelináře je bezplatné poradenství a diagnostika škůdců.

Užitečné organismy

- intenzivní ochrana omezuje výskyt užitečných organismů, v porostech se zápredníčkem je letos málo lumků rodu *Diadegma*, kteří jsou k běžnému režimu ochrany tolerantní. Přes intenzitu ochrany se do porostů začínají stahovat slunéčka, je více vajíček zlatooček. Larev pestřenek málo, dospělců mšicomarů relativně dostatek, ale parazitovaných mšic minimum.

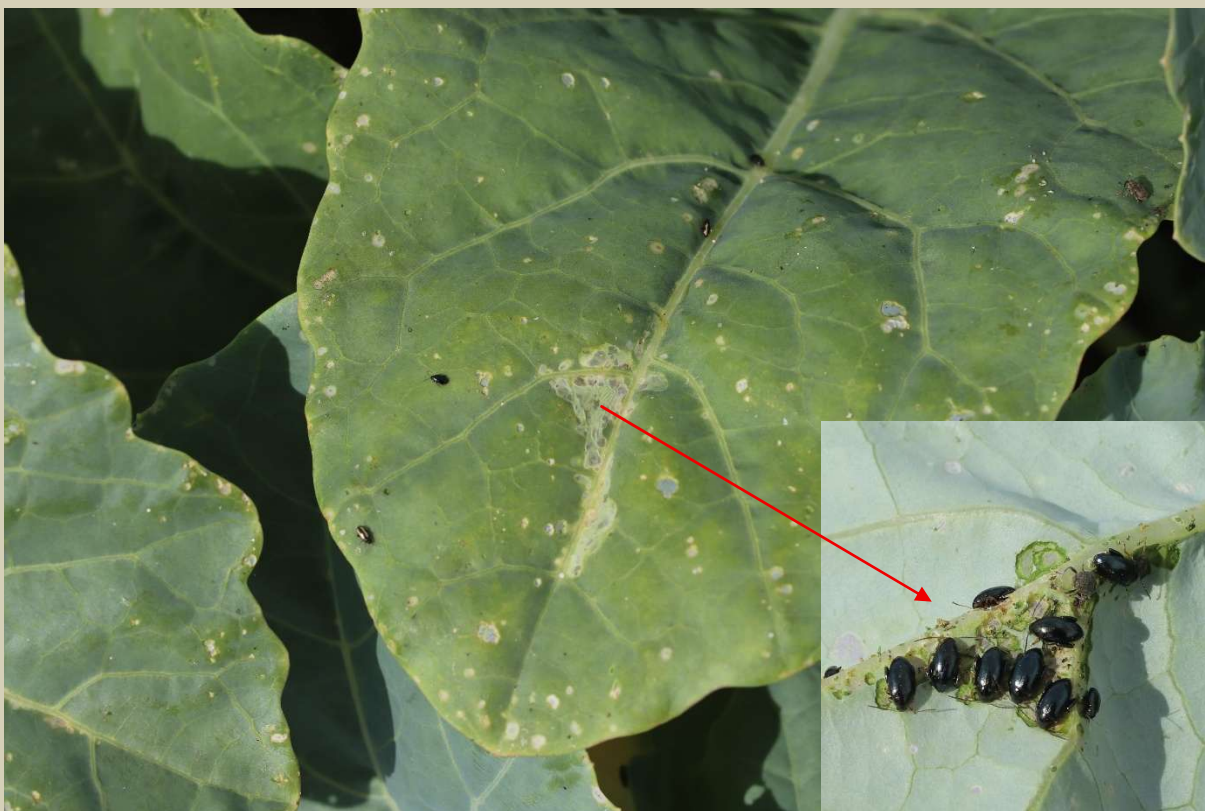
Místy pokračují silné nálety všech významných škůdců

Poškození kombinací škůdců

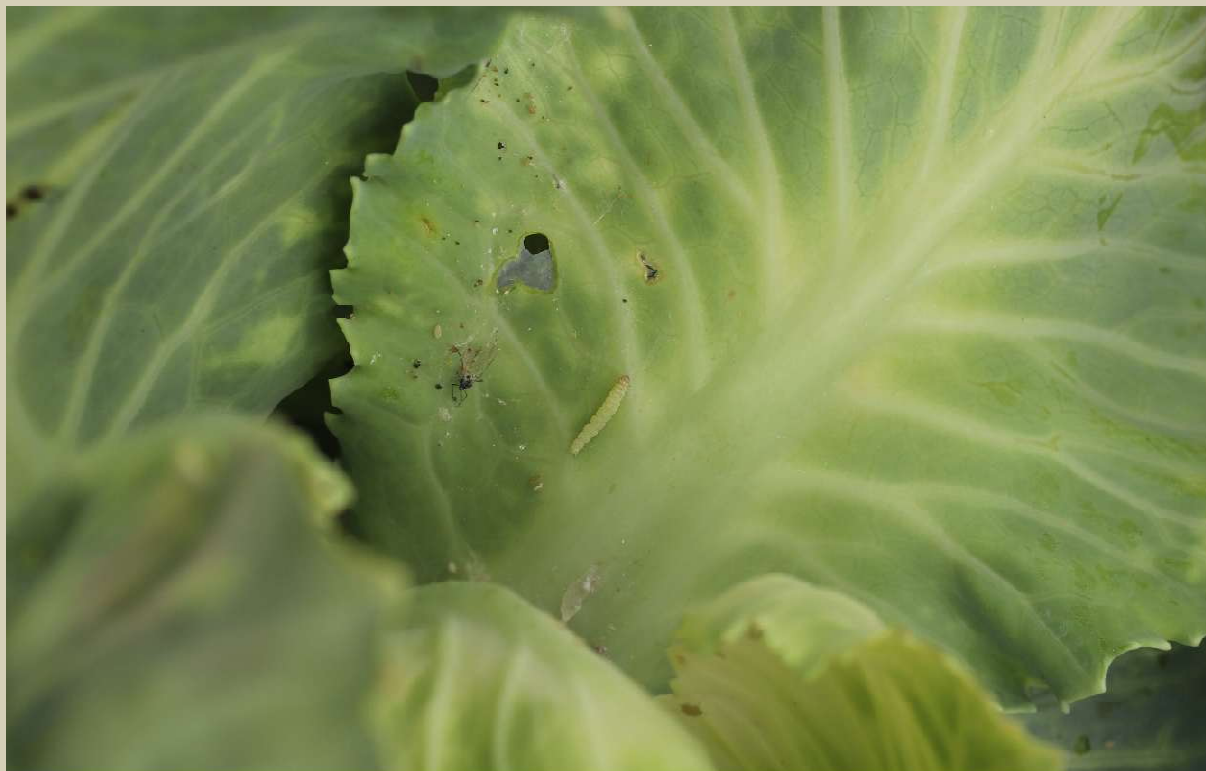
Poškozena je i konzumní část kedlubnů, mladé listy nemusí růst

Do porostů naletují velcí dřepčící olejkoí - důsledek kolabující ochrany řepky po zákazu chlorpyrifosu

Lapací rostliny - při silném přiletu škůdců nařadí počet škůdců/rostlinu ponechání sklizených porostů - pokud nejsou na rostlinách pupária molic krátce před líhnutím (zdroj dospělců molic) a pozemek nepotřebujete pro následnou plodinu, je lepší porost nezapravit. V lapacích porostech je možné použít přípravky, které ve sklizených nejdou použít kuli reziduím.

Housenky západníčků se rády ukrývají v hlávce a okolí

Žíhané listy od sání třásněnek

Větší samice a samec dravé stuhatky jsou výrazně větší a nápadnější než nymfy škodlivých třásněnek (označeny šipkou)

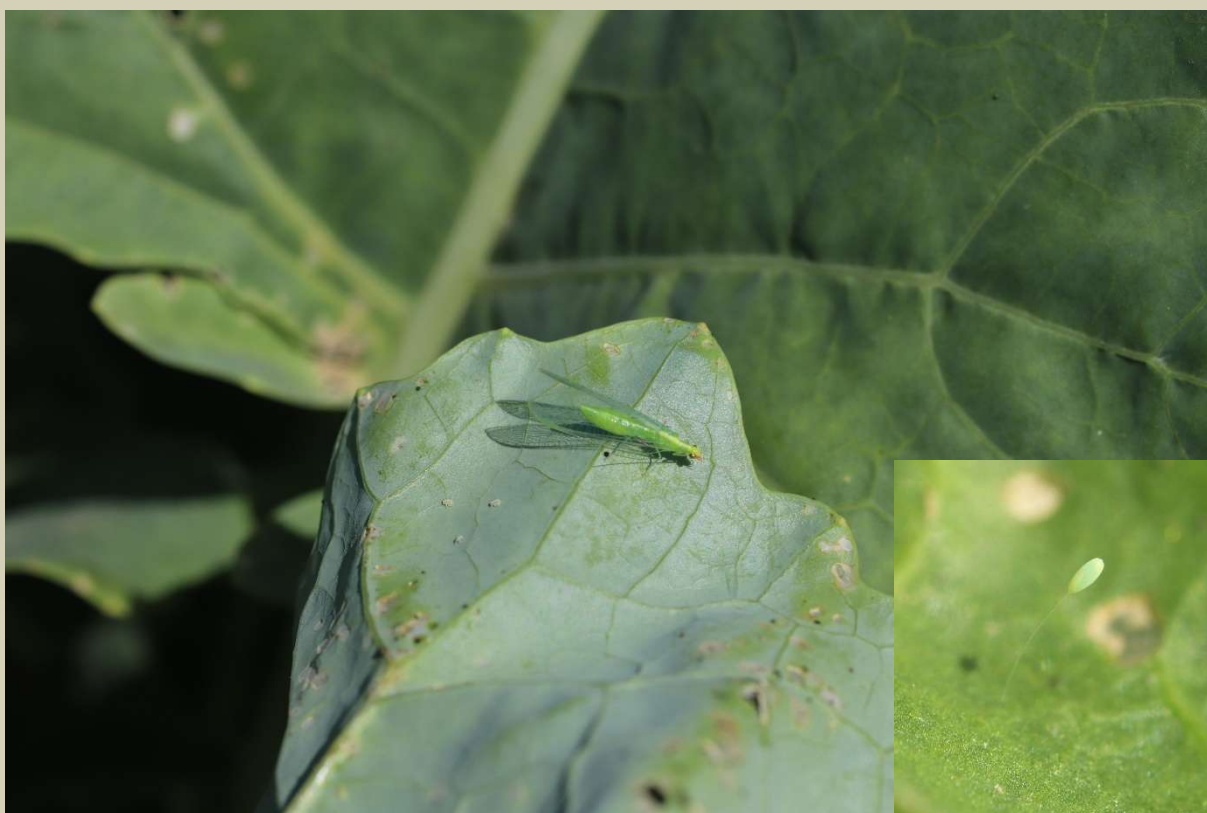
Poškození listu řepy třásněnkami a sviluškami

Pokračuje přilet mšic, mumií mšicomarů je minimum

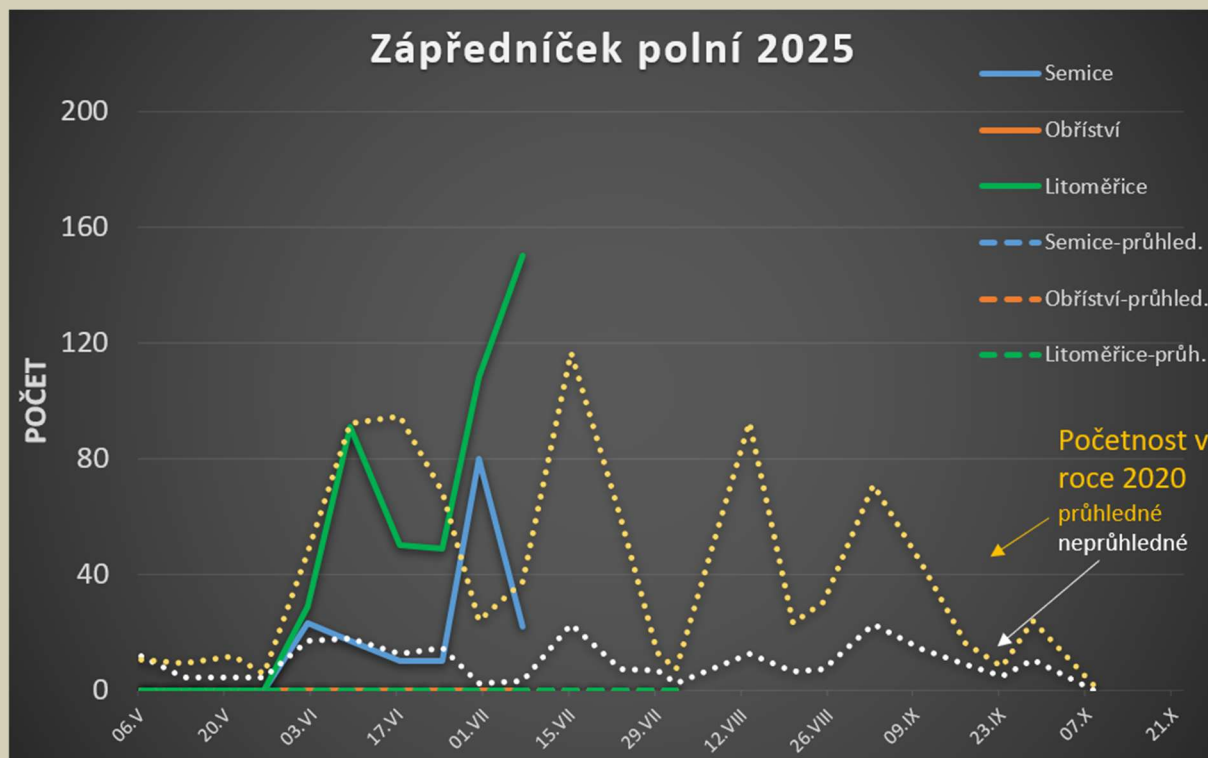

Červenooranžové nymfy dravých bejlomorek

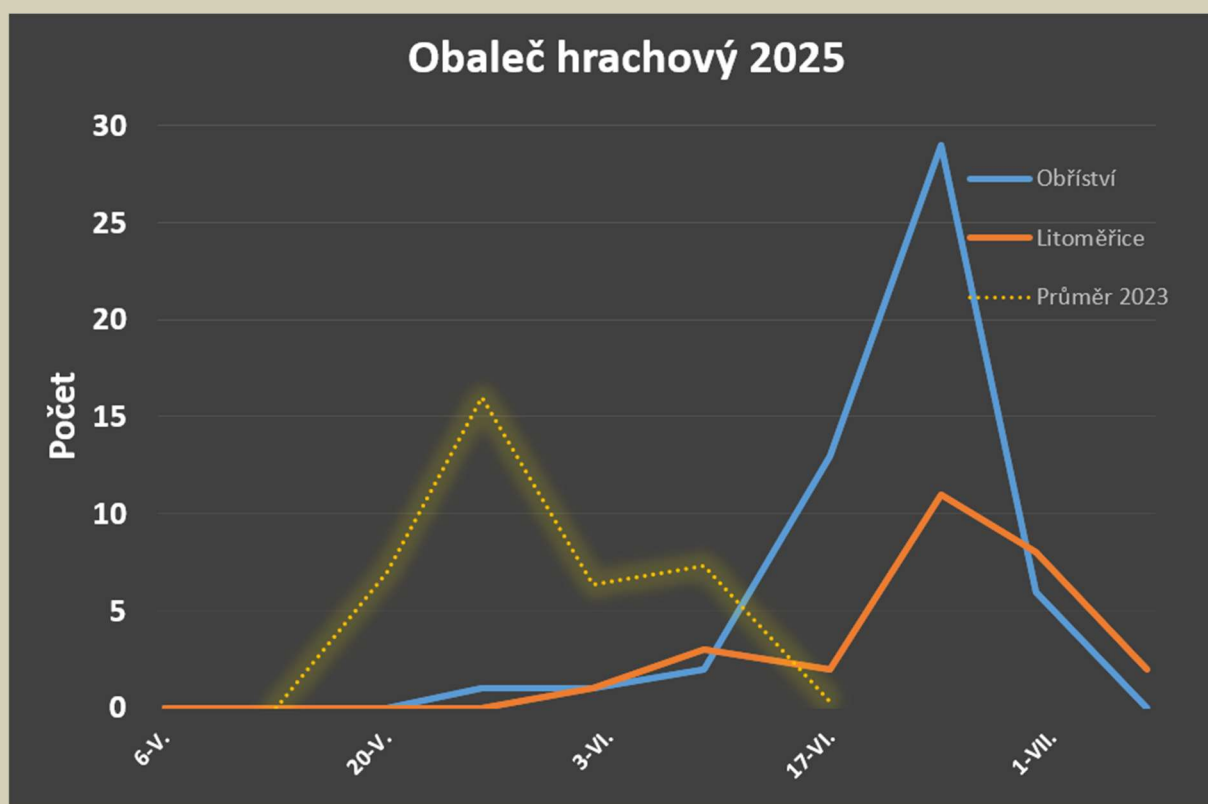

Dospělec dravé zlatoočky - těch je v porostech minimum, spíše najdete vajíčko na dlouhé stopce

Odchyty do feromonových lapáků

Početnost zápředníčka zůstává vysoká

Končí nálet obaleče do lapáků